



TAMPEREEN
YLIOPISTO

Sosnet 
yliopistoverkosto

90

Uusimuotoinen erikoistumiskoulutus

Tuula Kostainen 27.8.2015

Selvityshenkilö Sosnet

(esityksessä hyödynnetty prof. Marketta Rajavaaran, ylitarkastaja Sanna Hirsivaaran, OKM ja Unifin www-aineistoja)

Nykyinen sosiaalityön erikoistumiskoulutus 2000-

- Yhteiskunta- tai valtiotieteen lisensiaatintutkintoon johtavaa, 120 opintopisteen laajuista koulutusta on järjestetty vuodesta 2000 alkaen oman lainsäädännön turvin (VNA 794/2004, VNA 568/2005)
- SOSNET-verkostoyhteistyössä Helsingin, Itä-Suomen, Jyväskylän, Lapin, Tampereen ja Turun yliopistot
- OKM:n erillisrahoitus päättyi 2010
- Valintakriteerinä sosiaalityöntekijän ammatillinen pätevyys ja vähintään kahden vuoden työkokemus sosiaalityöstä

Viisi erikoisalaa

Hyvinvointipalvelut

(2. koulutus 2012-2015)

Kuntouttava sosiaalityö

(4.koulutus 2013-2016)

Lapsi- ja nuorisososiaalityö

(4.koulutus 2012-2015)

Marginalisaatiokysymysten sosiaalityö

(4.koulutus 2013-2016)

Yhteisösosiaalityö

(3.koulutus 2012-2015)

Uudet erikoistumiskoulutukset

(Lait ja asetukset voimaan 1.1.2015, YOL 558/2009 7 a §, VNA 794/2004, VNA 1082/2009)

- *Uusi koulutusmuoto* tutkintokoulutuksen ja täydennyskoulutuksen rinnalla.
- Ammatillista kehittymistä ja erikoistumista edistäviä, täydennyskoulutusta pysyvämmäksi tarkoitettuja pitkäkestoisia koulutuksia.
- **Rajattu työelämän osaamisalue.** Koulutus perustuu korkeakoulujen tutkimus- ja kehittämisosaamiselle ja painoaloille sekä yhteiskunnalliselle tarpeelle. -→ **Perusosaaminen/erikoisosaaminen?**
- Opiskelijaksi voidaan ottaa *korkeakoulututkinnon* suorittanut tai vastaavan osaamisen saavuttanut, edellytetään *työkokemusta*
- Ei tuota jatkotutkintoa (sosiaalityö: VTL tai YTL), yliopisto antaa todistuksen
- Vähimmäislaajuus 30 op
- Opiskelijamaksut enintään 120 euroa/op.
- Erikoistumiskoulutusta ei järjestetä sellaisilla osaamistarvealueilla, joilla on jo menestyvää liiketaloudellista toimintaa (johtamiskoulutus, psykoterapiakoulutusohjelmat)
- Valviran rekisteriin merkitään tiedot sosiaalihuollon ammattihenkilön suorittamasta lisenssiaatintutkinnosta tai erikoistumiskoulutuksesta

Sopimus ja rahoitus

- Yliopisto ei voi järjestää yksin vaan kirjallinen sopimus on tehtävä *koulutusalayliopistojen enemmistön* kesken
- Suunniteltava *aidossa* yhteistyössä työ- ja elinkeinoelämän kanssa, työelämätahot eivät ole sopijaosapuolia. Työelämätahot ja niiden osallistumistapa kirjataan sopimukseen.
- Sopimusmenettelyn aikana hankitaan laaja ja monipuolinen näkemys toimialan asiantuntijuuden kehittämiseen liittyvistä *koulutustarpeista, jotka työelämä ja korkeakoulu määrittävät yhdessä*. Yhteinen näkemys tulee olla myös asiantuntijuuden osoittamisesta.
- Erikoistumiskoulutusten rahoitus perustuu korkeakoulujen perusrahoitukseen (opintopisteet) ja opiskelijamaksuihin. Valtion erityisavustus/yliopiston subventio vähintään 50 % kokonaiskustannuksista.
- Opetus- ja kulttuuriministeriön toteutusraha (erityisvaltionosuus), haku viimeistään 31.10.2015

Erikoistumiskoulutussopimus

- Sovitaan ainakin järjestettävän koulutuksen
 - Nimestä
 - Laajuudesta
 - Osaamistavoitteista
 - Kohderyhmästä ja
 - Opiskelijan asiantuntemuksen osoittamisesta

Erikoistumiskoulutuksen tavoitteet tulisi kuvata koulutuksen suorittaneen osaamisen näkökulmasta. Sopimusten perusteella tulee pystyä erottamaan erilaiset koulutukset, erilaisille asiantuntijuuden aloille suuntaava koulutus

Erikoistumiskoulutuksen tavoitteet yliopistoissa

(VNA 20 a §)

Koulutustaustansa ja työkokemuksensa pohjalta opiskelija

1. kykenee toimimaan vaativissa asiantuntijatehtävissä yliopistolain 7 a §:n 3 momentin mukaisessa sopimusmenettelyssä määritellyllä työelämän osa-alueella
2. hallitsee asiantuntijaroolin edellyttämän tieteellisammattillisen erikoisosaamisen ja sen yhteydet toimintaympäristöön
3. pystyy tieteellistä tutkimustietoa tai taiteellisen toiminnan menetelmiä hyödyntäen analysoimaan, arvioimaan ja kehittämään erikoistumisalansa ammatillisia käytäntöjä
4. kykenee toimimaan yhteisöissä ja –verkostoissa oman erikoistumisalansa asiantuntijana.

Sosnet-yliopistoverkoston valmistelu

-----31.10.2015 nopealla aikataululla

- Tavoite: Erityisvaltionosuuden haku 31.10. sopimukseen perustuvilla **erikoisaloilla**
 1. Alueellisia työelämätahojen tapaamisia 3-8/2015
 2. Sosiaalityön vastuuyliopistoille erikoisala-kysely 6/2015
 3. Kehittämismäärärahan myöntäminen 3.6.2015
 4. Selvityshenkilöiden ja tukiryhmän valinta 6/2015, Noora Tuohino ja Tuula Kostainen
 5. Työelämän asiantuntijoiden kutsu yhteistyöhön 6/2016, kokous 12.8.
 6. Kysely sosiaalityön erikoisosaamisen tarpeista. Koko Suomi, dl.6.8. Kooste.
 - ➔ Lähdetty muodostamaan erikoisaloja ja niihin sisältyvää erikoisosaamista sekä pohdittu koulutuksen laajuutta ja rakennetta.

Työelämä-kysely (369 vastaajaa) ja priorisointi 1/2

- Millaista erikoisosaamista sosiaalityössä tarvitaan 5-10 vuoden aikana? Arvioi laaja-alaisesti koko sosiaalityön kentän näkökulmasta. Erittäin tärkeiksi sijoittuivat:
 1. lastensuojelu, lapsipolitiikka, nuorten kanssa tehtävä työ, perhetyö
 2. uusien työskentelymenetelmien kehittäminen
 3. sosiaali- ja terveydenhuollon rajapinnat ja yhteistyö
 4. syrjäytymisen ja eriarvioisuuden vastainen työ
 5. arviointi ja vaikuttavuus
 6. kuntoutus, sosiaalinen kuntoutus
 7. ehkäisevä ja edistävä sosiaalityö
 8. sosiaalityön asiakastyön johtaminen, johtaminen
 9. juridinen osaaminen
 10. moniammatillisuus ja monialaisuus

Työelämä-kysely (369 vastaajaa) ja priorisointi 2/2

Kun vastaaja oli arvioinut erikoisosaamisalueiden tärkeyden, pyydettiin häntä avoimella kysymyksellä priorisoimaan viisi tärkeintä osaamisaluetta ja perustelemaan valinnat. Erittäin tärkeiksi sijoittuivat:

1. lastensuojelu, lapsipolitiikka, nuorten kanssa tehtävä työ, perhetyö
2. sosiaali- ja terveydenhuollon rajapinnat ja yhteistyö, muu yhteistyö, monialainen ja ammatillinen työ
3. kuntoutus, sosiaalinen kuntoutus
4. vanhuusosiaalityö, gerontologinen sosiaalityö
5. arviointi ja vaikuttavuus
6. asiakastyön johtaminen, sosiaalityön johtaminen
7. ehkäisevä ja edistävä sosiaalityö
8. rakenteellinen sosiaalityö
8. terveysosiaalityö
10. aikuissosiaalityö

Sosiaalityön erikoisalalat

- Keskustelussa selvityshenkilöiden esitys nimikkeillä:
- Lapsi- ja nuorisososiaalityö (Lasten ja nuorten sosiaalityö)
- Rakenteellinen sosiaalityö
- Kuntouttava sosiaalityö (Psykososiaalinen sosiaalityö)
- Hyvinvointipalvelujen sosiaalityö (Sosiaalityö hyvinvointipalveluissa)
- Erikoisalakoulutus on kokonaisuus, mutta rakenteeltaan modulaarinen (2-3 erikoismoduulia), kokonaislaajuus 60-90 op, 2-3 vuotta

Erikoisala ja erikoisosaaminen 1/3

1. Lapsi- ja nuorisosiaalityö

- Lastensuojelun sosiaalityö, lapsuus, lapsipolitiikka, nuorten kanssa tehtävä työ, perhetyö
- Päihde- ja mielenterveystyö
- Väkivaltatyö
- Rajapinnat varhaiskasvatus, koulu ja terveydenhuolto

2. Rakenteellinen sosiaalityö

- Ehkäisevä ja edistävä sosiaalityö,
- Tiedontuotanto, sosiaalinen raportointi
- Yhteiskunnallinen konteksti
- Osallisuus ja palveluiden kehittäminen
- Yhteisö- ja verkostotyö
- Työmenetelmien kehittäminen

Erikoisala ja erikoisosaaminen 2/3

3. Kuntouttava sosiaalityö

- Työikäisten sosiaalinen kuntoutus
- Seniorit ja gerontologinen sosiaalityö
- Terveys ja kuntoutus
- Vammaissosiaalityö
- Mielenterveys- ja päihdetyö
- Asumissosiaalityö
- Maahanmuuttajatyö ja kotoutuminen
- Psykososiaalinen sosiaalityö
- Muutokseen ohjaavien työmenetelmien kehittäminen

4. Hyvinvointipalveluiden sosiaalityö

- Palvelut ja viranomaistyö kokonaisuutena
- Yhteistyö järjestösektorin ja elinkeinoelämän kanssa
- Sosiaalityö hallinnossa ja johtamisjärjestelmässä
- Asiakasprosessien johtaminen
- Lainsäädäntö
- Sosiaalitalous
- Arviointi ja vaikuttavuus

Erikoisala ja erikoisosaaminen 3/3

Kaikkia erikoisaloja läpileikkaavat poikittaisrakenteet:

- Arviointi ja vaikuttavuus (mahdollisesti yhteisenä moduulina)
- Uusien työskentelytapojen kehittäminen
- Monialaisuus ja ammatillinen yhteistyö
- Sosiaali- ja terveydenhuollon rajapinnat ja yhteistyö
- Osallisuus, ehkäisevä työ
- Lainsäädäntö (mahdollisesti yhteisenä moduulina)
- Kulttuurisensitiivinen työ (mahdollisesti yhteisenä moduulina)
- Syrjäytymisen ja eriarvoisuuden vastainen työ, rakenteellinen sosiaalityö
- Yhteisöjen ja alueiden kanssa tehtävä sosiaalityö

Kysymyksiä kesken olevalta palautekierrokselta.

- Mikä *perusosaaminen* tulee sosiaalityön maisteritutkinnosta? Mikä on tämän jälkeen erikoisosaamiseen johtavaa koulutusta?
- *Erikoisalaprofilointi*: Kuinka kapea- tai laaja-alainen erikoisala on? Syvä osaaminen/laaja-alainen osaaminen? Ero yliopistollisiin jatkotutkintoihin?
- Mitä on erikoisala-asiantuntemus ja *asiantuntemuksen välittyminen* monialaiseen yhteistyöhön?
- *Erikoissosiaalityöntekijäkoulutus* –sosiaalityön erikoistumiskoulutus
- Mitkä ovat erikoisalojen *nimikkeet*, jotka tunnistetaan sekä työelämässä että yliopistossa? Laaja-alainen määrittely vs. lakitermi (SHL, LL)
- Kuinka monta erikoisalaa? 3-4?
- Millainen *koulutusrakenne* tukee ammatillista kasvua ja työn kehittämismahdollisuuksia?
- Kysymyksiä hahmoteltujen erikoisalojen sisällöistä, lisäyksiä jne.

Jatkotyöskentely nopealla aikataululla

- Erikoisalapäätökset ja laajuus
- Erikoisalavastuuyliopistot
- Erikoisalojen osaamistavoitteiden määrittely, sisältö, osaamisen tunnistaminen
- Koulutusten kustannukset/opiskelija
- Toteuttamishaku: koulutuksien järjestämiseen lisärahoitus valtiolta